

PWYLLGOR CRAFFU BYW’N DDA

Cofnodion cyfarfod o Bell a gynhaliwyd ar 11 Tachwedd, 2025.

Mae-r Agenda ar [gael yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar [gael yma](#).

Yn bresennol: Cynghorydd A.M. Collins (Cadeirydd); Cynghorydd B. Loveluck-Edwards (Is-gadeirydd); Cynghorwyr G. Bruce, I.R. Buckley, C.A. Cave, B. Dodd, S.M. Hanks, W.A. Hennessy, S. Lloyd-Selby, J. Lynch-Wilson a N.C. Thomas.

Hefyd yn bresennol: O. Carroll (Cyngor ar Bopeth Caerdydd a'r Fro); Cynghorwyr G. John (Aelod Cabinet dros Hamdden, Chwaraeon a Llesiant), Dr. I.J. Johnson ac E. Williams (Aelod Cabinet dros Ofal Cymdeithasol ac Iechyd).

427 CYHOEDDIAD –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Cadeirydd y datganiad a ganlyn: “A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngrwyd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol”.

Croesawodd y Cadeirydd y Cynghorydd Brandon Dodd i'r Pwyllgor hefyd yn dilyn eu hetholiad diweddar i Gyngor Bro Morgannwg. Ar ôl hynny, dewisodd y Cynghorydd Dodd gymryd y sedd wag ar y Pwyllgor.

428 COFNODION –

ARGYMHELLWYD – CYMERADWYO cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 9 Medi, 2025 fel cofnod cywir.

429 DATGANIADAU BUDDIANT –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau o ddiddordeb.

430 ADRODDIAD MONITRO CYFARTALWEDD BLYNYDDOL 2024-2025 (CYF) –

Cyflwynwyd y cyfeiriad gan y Cabinet ar 4ydd Medi, 2025 fel y'i cynhwyswyd yn yr agenda, gan y Rheolwr Gweithredol ar gyfer Cyfathrebu Corfforaethol.

Cynghorodd y Swyddog fod yr adroddiad a gyflwynwyd i'r Cabinet wedi tynnu sylw'r Cabinet at gynnydd y Cyngor yn erbyn amcanion cydraddoldeb y Cynllun

Cydraddoldeb Strategol 2024-2025, a chmau eraill a gymerwyd i wella cydraddoldeb i bobl sy'n byw ac yn gweithio ym Mro Morganwg. Roedd yr adroddiad hefyd yn crynhoi'r hyn yr oedd gwasanaethau'r Cyngor wedi'i wneud i gasglu a dadansoddi data cydraddoldeb ar sut yr oedd pobl â nodweddion gwarchodedig wedi defnyddio eu gwasanaeth(au).

Roedd dyletswyddau penodol y Cyngor yn cynnwys y gofyniad i gyhoeddi adroddiad blynyddol ar gyfer y flwyddyn flaenorol, erbyn 31 Mawrth bob blwyddyn, i ddangos y cynnydd a wnaed ar faterion cydraddoldeb a oedd wedi'u cynnwys yng Nghynllun Cydraddoldeb Strategol y Cyngor ac unrhyw weithgaredd cydraddoldeb cysylltiedig. Felly, er mwyn caniatáu i'r Cyngor gyflawni ei ddyletswydd adrodd o dan y dyletswyddau penodol ar gyfer Cymru a pharhau i wneud cynnydd tuag at gyflawni dyletswydd cydraddoldeb y sector cyhoeddus, roedd yr adroddiad wedi'i gyfeirio at y Pwyllgor Craffu i'w ystyried.

Tynnodd y Swyddog sylw'r Pwyllgor hefyd at Atodiad 5, sef adroddiad manwl ar wybodaeth am gyflogaeth. Ni chyflwynwyd y data cyflogaeth mewn pryd ar gyfer cylch cyfarfodydd blaenorol y Cabinet ac felly, ni chynhwyswyd Atodiad 5 na'r crynodeb yn yr adroddiad prif yn adroddiad blaenorol y Cabinet. Fodd bynnag, roedd y wybodaeth bellach wedi'i chynnwys a'i chyflwyno i'r Pwyllgor Craffu i'w hystyried.

I gloi, cynghorodd y Swyddog y byddai unrhyw argymhellion ffurfiol gan y Pwyllgor Craffu yn cael eu cyfeirio'n ôl at y Cabinet i'w hystyried a'u cynnwys yn y fersiwn derfynol o'r Adroddiad Monitro Cydraddoldeb Blynyddol.

Yn dilyn cyflwyniad y Swyddog, canmolodd y Cynghorydd Loveluck-Edwards y Tîm Cyfeillgar i Oedran ym Mro Morganwg am eu gwaith gwych fel rhan o'r Fforwm 50+. Roedd y Cynghorydd yn ymwybodol iawn o'r gwaith rhagorol a oedd yn digwydd o ystyried eu safle fel Hyrwyddwr y Cyngor dros Bobl Hŷn. Roedd Bro Morganwg yn boblogaeth sy'n heneiddio ac felly roedd yn bwysig cadw llygad ar y demograffig penodol hwnnw.

Yna cyfeiriodd yr un Cynghorydd at dudalennau 23 a 24 o'r Adroddiad Blynyddol atodedig a oedd yn nodi manylion mewn perthynas â'r gweithgareddau a oedd yn canolbwyntio ar bobl ifanc a chynghorodd fod Aelodau'r Grŵp Gorchwyl a Gorffen Craffu Byw'n Dda wedi cyfarfod yn ddiweddar â Rhwydwaith y Llysgenhadon Ifanc ac yn dymuno cyfleu eu diolch diffuant i'r bobl ifanc a oedd yn rhan o'r gwaith a'r staff cefnogol rhagorol. Roedd yn galonogol gweld pa mor ymgysylltiedig a huawdl oedd y bobl ifanc.

Yna gofynnodd y Cynghorydd ddau gwestiwn i'r Swyddog fel a ganlyn:

1) Nododd Tudalen 7/8 o'r Adroddiad Blynyddol atodedig resymau dros beidio â chasglu gwybodaeth berthnasol i helpu i lywio'r Adroddiad Blynyddol ac, i grynhoi, cyfeiriodd at ddyblygu ffurflenni i'w cwblhau a/neu ddim mecanwaith ar waith i gasglu gwybodaeth. Roedd angen y data/mewnwelediadau ar y Cyngor er mwyn gwneud cynlluniau strategol, felly a oedd unrhyw fentrau ymgysylltu pellach wedi'u cynllunio yn y misoedd nesaf os gwelwch yn dda?

2) Roedd Tîm Creu Lleodedd y Cyngor wedi treulio cyfnod o amser mewn Ysgol Uwchradd ym Mro Morganwg o'r blaen er mwyn casglu barn pobl ifanc i'w defnyddio yng Nghynlluniau Creu Lleodedd y Cyngor; a oedd unrhyw gynlluniau i ehangu'r dull hwn ar draws ysgolion eraill?

Mewn ymateb, dywedodd y Swyddog fod y Cyngor yn ceisio cynhyrchu'r Adroddiad Blyneddol yn gynharach ym mhob blwyddyn Ddinesig er mwyn sicrhau bod y wybodaeth a gyflwynwyd mor gyfredol a pherthnasol â phosibl i'r Cabinet ei hystyried. Fodd bynnag, er bod y dull hwnnw'n cael ei groesawu, roedd yn cyflwyno rhai heriau wrth gasglu gwybodaeth ochr yn ochr â gwaith a oedd yn digwydd yn weithredol. Roedd y Cyngor yn ceisio diweddariadau'n barhaus ar faterion o fewn meysydd gwasanaeth y Gyfarwyddiaeth ac felly roedd ymdrechion yn cael eu gwneud ar hyn o bryd i symleiddio'r broses i gefnogi cydweithwyr i ddarparu'r diweddariadau hynny. Byddai diweddariadau hefyd yn cael eu halinio â Chynlluniau Cyfarwyddiaeth y Cyngor yn ogystal â'i Gynllun Cydraddoldeb Strategol.

Cynhaliwyd y gweithgaredd ymgysylltu creu lleodedd yn Ysgol Uwchradd y Bont-faen, a siaradodd y tîm creu lleodedd yn gadarnhaol iawn am ansawdd y rhyngweithiadau a'r sgysiau gonest a gynhaliwyd. Roedd y sgysiau'n allweddol i'r broses o ddatblygu'r cynllun lleodedd ac felly roedd y Cyngor yn dymuno cyflwyno'r fenter yn llawer ehangach a byddai mewn sefyllfa i adrodd ar yr ymdrechion hynny yn rhifyn yr Adroddiad Blyneddol y flwyddyn nesaf.

Yna diolchodd y Cynghorwyr Lloyd-Selby a Thomas i'r swyddogion am yr adroddiad cynhwysfawr a throsglwyddwyd diolch diffuant y Pwyllgor i bob aelod o staff a gyfrannodd at fodloni gofyniad statudol y Cyngor, ac yn benodol i'r gwaith a wnaed o ran dull y Cyngor o ymdrin â gwrth-hilioldeb mewn ysgolion a'r gefnogaeth a ddarparwyd i ysgolion wrth ddod yn ysgol noddfa. Cytunodd y Pwyllgor wedi hynny y byddai diolch ffurfiol y Pwyllgor yn cael ei nodi yn y cofnodion.

Heb unrhyw sylwadau na chwestiynau pellach, fe wnaeth y Pwyllgor wedyn

ARGYMHELLIR – B O D yr Adroddiad Monitro Cyfartaledd Blyneddol 2024-2025, fel y disgrifir yn nghorff yr adroddiad cyfeiriedig ac Atodiad 1, yn cael ei gymeradwyo.

Rheswm dros yr argymhelliad

Er mwyn galluogi'r Cyngor i gyflawni ei ddyletswydd adrodd o dan y ddyletswyddau penodol i Gymru, a pharhau i wneud cynnydd tuag at gyflawni'r ddyletswydd cyfartaledd sector cyhoeddus, gan sicrhau bod gwaith cyfartaledd y Cyngor ar gael i'w graffu gan y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol ac eraill erbyn 31 Mawrth 2026.

431 AMRYWIAD DIWEDDAR O'R RHAGLEN WAITH YMLAEN 2025/26 (ACA) –

Cyflwynodd y Prif Swyddog Gwasanaethau Democrataidd a Chraffu yr adroddiad, a'i bwrpas oedd cyflwyno amserlen ddiweddaraf Rhaglen Gwaith Ymlaen (RGY) y Pwyllgor ar gyfer 2025/26 i'r Pwyllgor i'w chymeradwyo.

Cynghorodd y Swyddog fod copi o'i RGY wedi'i gyflwyno i'r Pwyllgor ddiwethaf yn ei gyfarfod pwyllgor ar 27 Mai, 2025, ac, ers hynny, bod y ddogfen RGY wedi'i chynnal gan y Gwasanaethau Democrataidd mewn ymgynghoriad â Swyddogion y Maes Gwasanaeth a Chadeirydd y Pwyllgor.

Roedd Adran 2 o'r adroddiad yn rhoi crynodeb o'r cynnydd a wnaed gan y Pwyllgor ers dechrau'r flwyddyn ddinesig gyfredol a thynnodd y Swyddog sylw'r Aelodau at baragraffau 2.6 – 2.9 o'r adroddiad mewn perthynas â threfniadau yn y dyfodol ar gyfer cyflwyno Data Olrhain Penderfyniadau'r Pwyllgor.

Ychwanegodd y Swyddog fod olrhain penderfyniadau'r Pwyllgor a'r effaith ddilynol yn parhau i gael eu monitro gan y Tîm Gwasanaethau Democrataidd a Chraffu. O ystyried y trefniadau craffu newydd, roedd angen adolygu'r dull ar gyfer coladu a chynnal olrhain penderfyniadau ar draws y swyddogaeth graffu yn ei chyfanrwydd. Fel y cyfryw, roedd system awtomataidd newydd wedi'i datblygu i gofnodi a chyhoeddi argymhellion y Pwyllgor Craffu yn fwy effeithlon. Roedd data olrhain penderfyniadau wedi'i gasglu ar fformat Power BI ac roedd bellach ar gael yn barhaus i Aelodau, trwy MemberNet, ar unrhyw adeg. Byddai'r data hwn yn cael ei ddiweddararu'n rheolaidd gan Swyddogion Democrataidd wrth i ddiweddariadau godi. Felly, nid oedd angen i Aelodau aros mwyach i wybodaeth sy'n ymwneud â phenderfyniadau gael ei adrodd yn ffurfiol i'r Pwyllgor a gallant godi ymholiadau gyda Swyddogion Democrataidd ar unrhyw adeg.

Darparodd y Swyddog gyfeiriadedd gweledol o ble y gallai Aelodau Etholedig ac aelodau o'r cyhoedd gael mynediad i'r data olrhain penderfyniadau.

Wedi hynny, gofynnwyd i'r Pwyllgor gytuno ar ei amserlen Blaenraglen Waith wedi'i diweddarau ar gyfer 2025/26, fel y'i hatodir yn Atodiad A i'r adroddiad, i'w chyhoeddi ar wefan y Cyngor, yn ogystal â chytuno bod crynodeb o'r data olrhain penderfyniadau sy'n berthnasol i'r Pwyllgor yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor fel rhan o adroddiadau monitro Blaenraglen Waith bob dwy flynedd yn y dyfodol.

Ar ôl i'r Swyddog gyflwyno'r adroddiad, awgrymodd y Cynghorydd Cave y byddai'n fuddiol i'r ddogfen Blaenraglen Waith gynnwys rhifau tudalennau drwyddi draw yn ogystal â mwy o fanylion am Gadeirydd y Pwyllgor ar dudalen gyntaf y ddogfen. Mewn ymateb, cytunodd y Swyddog i fynd â phwyntiau fformatio'r Cynghorydd Cave yn ôl i'r Tîm Gwasanaethau Democrataidd i sicrhau bod eu hawgrymiadau dilys yn cael eu hadlewyrchu ar draws holl ddogfennau Blaenraglen Waith ar gyfer pob Pwyllgor Craffu.

Yna cyfeiriodd y Cynghorydd Cave at Adran Briffio Aelodau y Flaenraglen Waith a chododd bryderon ynghylch amllder adrodd ar gyfer rhai eitemau a restrir ac awgrymodd fod y broses Adrodd ar gyfer Gwybodaeth yn dileu pwerau gwneud penderfyniadau o'r Pwyllgor. Mewn ymateb, cynghorodd y Swyddog fod y wybodaeth a ddarparwyd i Aelodau'r Pwyllgor o dan adran Briffio Aelodau'r Flaenraglen Waith wedi'i chytuno yn flaenorol gan y Pwyllgor yn gynharach yn y flwyddyn yn seiliedig ar adolygiad cyn-ddrafft a gynhaliwyd gan Swyddogion y Cyngor a Chadeirydd y Pwyllgor. Roedd unrhyw wybodaeth a ddarparwyd i Aelodau Etholedig o dan adran Briffio Aelodau o'r FWP yn ddarostyngedig i'r broses Cais am Ystyriaeth ffurfiol lle gall unrhyw Aelod godi cais i'r wybodaeth gael ei chyflwyno i gyfarfod ffurfiol y

Pwyllgor Craffu, yn amodol ar gymeradwyaeth Cadeirydd y Pwyllgor. Felly, roedd cwrmpas a phŵer i Aelodau'r Pwyllgor asesu a gweithredu yn erbyn yr holl eitemau a gynhwysir yn eu Blaenraglen Waith.

Fel Cadeirydd Gweithgor Gorchwyl a Gorffen y Pwyllgor Craffu Byw'n Dda, manteisiodd y Cynghorydd Hennessy ar y cyfle i ddiolch i bawb a oedd wedi cymryd rhan yn nhrefodion y Gweithgor hyd yma.

Yna nododd y Cynghorydd Thomas fod y Pwyllgor wedi ystyried cryn dipyn o gynnwys ers dechrau'r flwyddyn Ddinesig ac awgrymodd y byddai fideo arddangos ar sut i gael mynediad at y data olrhain penderfyniadau yn ddefnyddiol i'w rannu i bob Aelod Etholedig. Cytunodd y Swyddog y byddai fideo yn cael ei anfon ymlaen at yr holl Aelodau Etholedig yn y dyfodol agos.

Heb unrhyw sylwadau na chwestiynau pellach, fe wnaeth y Pwyllgor wedyn

ARGYMHELLIR –

- (1) B O D cytunir ar Raglen Waith Ymlaen y Pwyllgor ar gyfer 2025/26, fel y'i hatodir yn Atodiad A i'r adroddiad.
- (2) B O D cyflwynir crynodeb o'r Data Olrhain Penderfyniadau sy'n berthnasol i'r Pwyllgor Craffu Byw'n Dda i'r Pwyllgor fel rhan o'r Adroddiadau Monitro Rhaglen Waith Ymlaen ddwywaith y flwyddyn o hyn ymlaen.

Rhesymau dros yr argymhellion

- (1) I gytuno ar yr eitemau, pynciau a dulliau cyflwyno y bydd y Pwyllgor Craffu Byw'n Dda yn eu hystyried ar gyfer gweddill blwyddyn fwrdeistrefol 2025/26, ac i ddiweddarau'r Rhaglen Waith Ymlaen a gyhoeddir ar wefan y Cyngor.
- (2) I ddarparu diweddariad chwe mis i Aelodau'r Pwyllgor, ar y data sydd ar gael yn rhwydd, er mwyn cynnal dealltwriaeth o effaith y Pwyllgor wrth gefnogi prosesau gwneud penderfyniadau'r Cyngor.